

KODEX SPORTOVNÍ ETIKY

„TEN KDO HRAJE ČESTNĚ JE VŽDY VÍTĚZEM“
(FAIR PLAY – THE WINNING WAY)

ÚVOD

1. Kodex vychází ze zásady, že etické úvahy motivující fair play nejsou prvkem fakultativním, ale čímsi zásadním pro jakoukoli sportovní činnost, veškerou politiku a správu v oblasti sportu, což se uplatňuje na všech úrovních kompetencí a závazků vážících se ke sportovní činnosti, a to jak při rekreačním, tak i při závodním sportu.
2. Kodex poskytuje pevný etický rámec pro to, aby se dalo čelit tlakům moderní společnosti, tlakům, které ohrožují tradiční základy sportu; ty spočívají na fair play, na sportovním duchu a dobrovolném hnutí.

CÍLE KODEXU

3. Kodex se zaměřuje hlavně na posílení smyslu pro fair play u dětí a dospívajících, kteří budou zítra dospělými sportovci a sportovními hvězdami. Kodex se však obrací i na instituce a dospělé, kteří přímo či nepřímo ovlivňují zájem a účast mladých na sportovní činnosti.
4. Kodex zahrnuje pojem práva dětí i dospívajících provozovat sport a mít z toho uspokojení, jakož i pojem odpovědnosti institucí a dospělých za šíření a podporu fair play a garantů respektování těchto práv.

DEFINICE FAIR PLAY

5. Fair play znamená mnohem více než jen pouhé respektování pravidel; nese v sobě i pojmy přátelství, respektování druhého a sportovního ducha. Je to způsob myšlení, nikoliv pouhé chování. Tento pojmový obsah zahrnuje problematiku boje proti podvádění, umění působit lůstí i při respektování pravidel, dopingu, násilí (a to jak fyzickému, tak i verbálnímu), nečestným výhodám, nerovnosti šancí, nadměrné komercializaci a korupci.
6. Fair play má pozitivní obsah. Kodex chápe sport jako společensko – kulturní činnost, která je přínosem pro společnost a přátelství mezi národy za podmínky, že je provozována čestně. Sport je rovněž pokládán za činnost, která pokud je provozována poctivě, umožňuje člověku, aby sám sebe lépe poznal, lépe se projevoval a zdokonaloval sám sebe, dosáhl rozkvětu, nabyl dovednosti a prokázal své schopnosti; sport je prostředkem společenské interakce, zdrojem radosti a potěšení, přinášející blaho a zdraví. Sport se svou širokou škálou klubů a dobrovolných pracovníků dává člověku příležitost, aby se začlenil a našel své odpovědné místo ve společnosti. Vedle toho může přispět i k rozvoji citlivějšího přístupu k životnímu prostředí.

ODPOVĚDNOST ZA FAIR PLAY

7. Kodex počítá se skutečností, že účast dětí a dospívajících na sportovní činnosti zapadá do širšího rámce společenského prostředí. Vychází z toho, že společnost i jedinec mohou plně využívat potenciálních výhod sportu pouze v případě, že fair play není pouze okrajovým pojmem, ale stává se ústředním bodem; vychází z předpokladu, že všichni ti, kdož přímo, či nepřímo ovlivňují a napomáhají získávání zkušeností dětmi a dospívajícími při sportování, musí tomuto pojmu dávat absolutní prioritu. Jedná se zejména o:

- 7.1 vlády na všech úrovních, včetně úřadů působících při vládách. Zvláštní odpovědnost mají ti, kdo jsou zapojeni do procesu vzdělávání a výchovy ve školách,
 - 7.2 sportovní organizace a organizace spojené se sportem:
zejména sportovní federace a řídicí instituce, tělovýchovná sdružení, tréninkové organizace a střediska, profese mající návaznost na lékařství a farmacii a na sdělovací prostředky. Obchodní sektor, zahrnující výrobu, prodej a marketing sportovních výrobků by měl rovněž převzít svůj díl odpovědnosti na šíření zásad fair play,
 - 7.3 jednotlivce; zejména rodiče, učitele, trenéry, rozhodčí, vedoucí funkcionáře, úředníky, novináře, lékaře a farmaceuty; rovněž špičkové sportovce, kteří slouží jako příklad a vzor. Kodex se vztahuje na všechny jednotlivce, ať již působí na dobrovolném nebo profesionálním základě. Jakožto diváci pak mohou jednotlivci na sebe brát ještě další odpovědnost.
8. Každá z těchto institucí a každý z těchto jednotlivců má svou odpovědnost a svou úlohu. Tento etický kodex je určen jim. A bude účinný pouze v případě, že každý z těch, kdož vstupují do sportovního světa, na sebe vezme odpovědnost, kterou tento kodex vymezuje.

VLÁDY

9. Vlády mají následující odpovědnost:
 - 9.1 napomáhat přijetí náročných etických kritérií ve všech oblastech společnosti, kde je přítomen sport,
 - 9.2 poskytovat oporu a podporu těm organizacím a jednotlivcům, kteří ve svých příslušných činnostech spojených se sportem uplatňují zdravé etické zásady,
 - 9.3 podporovat profesory a učitele tělesné výchovy, aby ve školních osnovách výuky tělesné výchovy stavěli na ústřední místo propagaci sportu a fair play,
 - 9.4 podporovat všechny akce podporující fair play ve sportu, zejména mezi mladými lidmi a podněcovat instituce, aby je chápaly jako prioritní,
 - 9.5 napomáhat výzkumu, jak v národním, tak i mezinárodním měřítku, aby byly lépe pochopeny složité otázky spojené s provozováním sportu mezi mladými lidmi, aby byl ohraničen a omezen rozsah nežádoucích přístupů a chování a zmnoženy příležitosti k podoře fair play.

SPORTOVNÍ ORGANIZACE A ORGANIZACE SPOJENÉ SE SPORTEM

10. Sportovní organizace a organizace spojené se sportem mají následující odpovědnost:
Rámec a kontext fair play
 - 10.1 rozšiřovat jasné směrnice, vymezující chování a jednání, které je v souladu nebo v rozporu s etikou a dbát na to, aby byly uplatňovány jasné a přiměřené pobídkové nebo sankční postupy ve všech formách a na všech úrovních účasti ve sportu,
 - 10.2 dbát na to, aby veškerá rozhodnutí a to i pro jednotlivé disciplíny byla v souladu s Kodexem sportovní etiky,
 - 10.3 vychovávat veřejné mínění k citlivému přístupu k pojmu fair play v jeho sféře vlivu, a to formou kampaní, odměn, pedagogického materiálu i osvětovými kurzy. Rovněž musí zblízka sledovat takovéto akce a hodnotit jejich dopad,
 - 10.4 zavést uplatňování systémů, které by vedle oceňování úspěchů v soutěžích a na závodech skýtaly i možnost odměny fair play a osobního přístupu,
 - 10.5 poskytovat pomoc a podporu novinářům, aby mohli oceňovat správné chování.
Práce s mládeží
 - 10.6 dbát na to, aby se při pořádání závodů a soutěží přihlíželo k vlastním potřebám dětí a mládeže a aby byla umožněna účast na různých stupních, od rekreačního sportování až po nejvyšší sportovní soutěže,
 - 10.7 podporovat změnu řádů tak, aby odpovídaly specifickým potřebám mladých lidí, nejen pokud jde o úspěch v závodě či soutěži, ale zejména pokud jde o fair play,

- 10.8 dbát na to, aby existovaly záruky, jež by vyloučily využívání dětí, zejména takových, které vykazují předčasnou sportovní vyspělost a vyzrállost,
- 10.9 postupovat tak, aby všichni členové či zainteresovaní v určité organizaci, mající odpovědnost vůči dětem a dospívajícím, byli vybaveni nezbytnou kvalifikací vedoucích, školitelů, vychovatelů či trenérů, zejména pak dbát na to, aby dobře chápali biologické a psychologické změny, doprovázející proces vyzrávání dítěte.

JEDNOTLIVCI

11. Jednotlivci mají následující odpovědnost:

Individuální postoje:

- 11.1 chovat se příkladně tak, aby svým chováním dávali dětem i dospívajícím pozitivní vzor; za každých okolností se vyhnout tomu, aby kladně hodnotili, osobně přijali, či mlčky tolerovali nečestné chování někoho jiného; proti takovému typu chování přijímat příslušné sankce,
- 11.2 dbát na to, aby úroveň tréninku a kvalifikace odpovídala potřebám dítěte v průběhu jeho zapojení do sportovní činnosti.
Práce s mládeží:
- 11.3 chápat zdraví, bezpečnost a blaho dítěte či mladého sportovce jakožto hlavní prioritu a postupovat tak, aby se tyto aspekty věci dostaly před faktory, jako je dosažený výkon, pověst školy, klubu, trenéra či rodičů,
- 11.4 umožnit dětem prožít sportovní zkušenosti tak, aby jim zůstala podnětem k celoživotní potřebě provozovat zdravou tělesnou činnost,
- 11.5 vyhnout se tomu, že by se s dětmi nakládalo pouze jako s malými dospělými jedinci, uvědomovat si, jaké tělesné a psychologické změny doprovázejí vývoj dítěte i to, jaký mohou mít vliv na sportovní výkon,
- 11.6 vyhnout se tomu, že by se do nějakého dítěte vkládala očekávání, která nemůže splnit,
- 11.7 přikládat veškerý význam radosti a potěšení sportovce a nikdy nevyvíjet na dítě nevhodný tlak v rozporu s jeho právem svobodně rozhodovat o své účasti,
- 11.8 zajímat se o nadané jedince stejně jako o ty, kteří jsou nadaní méně, zdůrazňovat a odměňovat vedle úspěchů ve sportovních soutěžích či závodech i faktor osobního růstu a získání zručnosti a dovednosti,
- 11.9 podporovat malé děti, aby si vymýšlely své vlastní hry a svá vlastní pravidla, vystupovat při tom nejen v roli účastníka, ale i v roli trenéra či rozhodčího; vést tyto děti k tomu, aby si samy určovaly odměny či sankce za čestnou či nečestnou hru a aby za takovéto kroky přijímaly odpovědnost,
- 11.10 předávat mladým i jejich rodičům co možná nejúplnější informace tak, aby si byli vědomi potenciálních rizik i předností sportovního úspěchu.

ZÁVĚR

12. Fair play je zásadní otázkou, jestliže chceme úspěšně šířit a rozvíjet sport i zapojení člověka do sportu. Čestný přístup ve sportu – fair play – je přínosem jak pro jednotlivce, tak i pro sportovní organizace a pro celou společnost. A my všichni máme odpovědnost za podporu myšlenky čestné hry, té která vede k vítězství.